

манисты связывают начало государственности на Руси с моментом призвания варягов на княжение в Новгород и завоевания ими славянских племен в бассейне Днепра. Они считали, что сами варяги, "из которых был Рюрик с братьями, не были колена и языка славенского... они были скандинавы, то есть шведы".

Норманская теория содержит в себе два общеизвестных и основоположных пункта: во-первых, пришедшие варяги практически создали государство, что местному населению было не под силу; и, во-вторых, варяги оказали огромное культурное влияние на восточных славян, что не опровергается даже антинорманской теорией. Важным доказательством норманской теории может служить множество заимствований старорусских слов из скандинавских языков: "лахта" (залив), "мотка" (путь), "волокнема" (мыс), "сора" (разветвление) и другие, всего более 100 слов-заимствований. Также очень схожей была религия ранних славян и скандинавов, большинство славянских языческих богов имели свои скандинавские аналоги: Стрибог – Один, Перун – Тор, Лада – Фригг, Ярило – Бальдр и другие. Помимо законодательства и государственности скандинавы приносят с собой военное дело и кораблестроение. Варяги приносят на Русь навыки мореплавания, владение парусом, ориентирования по звездам, науку обращения с оружием, военное дело, развитие торговли.

Сторонники антинорманской теории отмечают, что древнерусское государство существовало задолго до призвания варягов в форме разобщенных племенных союзов и отдельных княжеств. В заключение хотелось бы сказать, что обе теории имеют право на жизнь. Но при этом у норманской теории больше археологических и летописных источников, именно поэтому она является более жизнеспособной. Также важно помнить культурную и религиозную близость скандинавов и славян, поэтому исходя из современных научных знаний именно норманнская теория кажется более жизнеспособной. В тоже время не следует отрицать существование основ для создания государства у восточных славян.

Воронец В.М.
НТУ «ХПИ»

ГЛУХІВ – ГЕТЬМАНСЬКА СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ

В наш час, коли Україна переживає непрості часи, зростає інтерес до історичного минулого, зокрема – до проблем української козацької держави – Гетьманщини. З цієї точки зору певну зацікавленість викликає доля останньої гетьманської столиці – міста Глухова. При підготовці даної доповіді автором використовувалися як різні за характером матеріали Глухівського краєзнавчого музею, так і відповідна історична література, зокрема – праці відомих українських істориків Дорошенка Д.І., Яковенко Н.М., а також глухівських краєзнавців (Белашов В.І., Белінська Л.І. та ін.)

Під час відомих буремних подій початку XVIII ст., що відбувалися на території Гетьманщини, замість Івана Мазепи новим гетьманом в 1708 році було обрано Івана Скоропадського. Столицю Гетьманщини було перенесено до Глухова. Вважається, що Глухів було обрано через його близьке розташування до Путивля – головної Російської фортеці на кордоні. Вочевидь не останню роль відіграли і потужні укріплення міста. Після смерті І. Скоропадського з 1722 року, влада переходить до І Малоросійської колегії (1722-1727 рр.), яка також розміщувалась в Глухові. Водночас у Глухові перебував наказний гетьман П. Полуботок. Тут же розміщувалися резиденції гетьманів Данила Апостола (1727-1734 рр.) та Кирила Розумовського (1750-1764 рр.), а також розташовувалося «Правління гетьманського уряду». Навіть після скасування посади гетьмана, саме в Глухові діяла І Малоросійська колегія. Отже, як бачимо, на відміну від таких тимчасових резиденцій правителів як Чигирин, Гадяч чи Батурин, Глухів протягом майже всього XVIII ст. являвся повноцінною столицею Гетьманщини, виконував функції політичного, адміністративного, військового, і головне - культурного центру.

Завдяки всім гетьманам, резиденції яких були в Глухові, особливо завдяки Кирилу Розумовському, місто пережило певний «архітектурний бум». Наприкінці XVII - на початку XVIII ст. в місті були зведені архітектором Матвієм Єфимовим та його артілью дві церкви – Миколаївська (1695) та Михайлівська (1715). Головним архітектором Глухова з середини XVIII ст., а з 1770 р. і всієї Малоросії, являвся Андрій Квасов (брат

головного архітектора Санкт-Петербургу). Під його керівництвом було зведено палац Розумовського в європейському стилі (1751 р.), палацово-парковий ансамбль помпезної резиденції Рум'янцева-Задунайського, церкву Різдва Богородиці, Спасо-Преображенську церкву (1765 р.), Вознесенську церкву (1767 р.), розкішну будівлю ІІ Малоросійської колегії (1766-1774 рр.), а у 1766-1769 рр. була розширена Глухівська фортеця та зведені Київська та Московська брами.

За судженням відомого українського історика Д. Дорошенка, українська культура в кінці XVII - на початку XVIII ст. «продвинулася до тієї вершини, яка дає право поставити Гетьманщину часів Мазепи, Скоропадського, Апостола і Розумовського на один рівень з найбільш освіченими країнами тодішньої Європи». Глухів, дійсно є історично цікавим містом, проте залишається не в повній мірі дослідженою темою, що відкриває перспективи її подальшої розробки та вимагає більшої уваги до вивчення і відродження історико-культурної спадщини цього міста.

Гавриленко С.
НМАУ

НАУКОВА СКАРБНИЦЯ СУЧАСНОГО СВІТУ

Розвиток науки в історії людства йшов нерівномірно. Періоди швидкого і навіть стрімкого прогресу змінювались періодом застою, а інколи і занепаду. Характерним в цьому є розвиток фізико-математичних наук. Після розквіту в епоху Давньої Греції та Риму вони загальмували свій розвиток. Центр науки у середньовіччі перемістився на Схід в країни Ісламу, до Індії та Китаю. А потім знову спостерігається прогрес у Європі. Незважаючи на це, значення науки в житті людства помітно зросло і вона набувала все більшого визнання і усвідомлення її необхідності. У наш час, коли наука і техніка відіграють провідну роль в житті людства, кожної людини, усвідомлено, що не війни і революції є джерелом задоволення матеріальних потреб вже в силу того, що вони мають руйнівний характер. Доведено, що історичний процес, в основі якого є її складова діяльність, надає можливість розглядати матеріальні й духовні фактори